

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1-50.

"TABOR" izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri a
datumom naslednjega dne ter stane
mesечно po pošti D 10—, za ino-
zemstvo D 15—, dostavljen na dom
D 11-50, na izkaznice D 10—,
inseati po dogovoru.

Naroča se pri upravi "TABORA",
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

TABOR

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1-50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mar-
iboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon interurb. št. 276.
UPRAVA se nahaja v Ljubli-
nici št. 4, pritišče, det. Tele-
fon št. 24. — SHS prenoskovni
vačan štov. 11.

Na naročila brez denarja se ne
ocira. — Repoklpa se ne vračajo.

Leto: III.

Maribor, torek 19. decembra 1922.

Številka: 286.

Nova situacija.

Maribor, 17. decembra.

Stojimo pred gotovim dejstvom, da je razbita dozdajna vladna koalicija in da je sinoči nova, izključno radikalna vlada položila prisego v roke kralja. Demokratična, samostojna kmetijska in muslimanska stranka stopajo v tem trenutku v opozicijo. Nova Pašičeva vlada je obenem čista volilna vlada, ki ima nalog, da razpusti sedanjo skupščino in da razpiše ter izvede nove volitve.

Poznavalci razmer so s tem preokretom v naši državni politiki že deli časa računali. Radikalna stranka, ki se je čutila ogroženo v svojih življenskih interesih, je že dolgo stremela za tem, da dobi vajeti državne politike popolnoma v svoje roke in da s svojimi dobro znanimi volilnimi praktikami izvede nove volitve, v katerih bi demokratsko stranko kolikor mogoče v korist svojih pozicij decimirala ter tako postala absolutno dominujoča stranka v državi.

Stojimo pred dejstvom, da je na vladji stranka, katere program je ekskluzivno srbstvo, velesrbsvo, ki smatra nove pokrajine ne kot enakovredne dele nove države, ampak kot kolonije, in ki z vso silo stremi za hegemonijo in ki z vso silo stremi za hegemonijo in ki z vso silo stremi za hegemonijo. Edino demokratska, kot čista jugoslovanska stranka, je v dozdajni vladni kombinaciji mogla paralizirati pogubni vpliv velesrbskih tendenc radikalne stranke. Nevenljiva zasluga demokratske stranke je, da je — četudi v teških bojih — odpravila vplive velesrbskih tendenc radikalcev ter tako v odlični meri pripomogla k temu, da se plemenski spori niso še bolj poostriili.

Stojimo dalje pred dejstvom, da je na vladji stranka, ki je v svojih socialnih nazorih skrajno reakcionarna. Naj je baš ona največji krivec, da uradniško in invalidsko ter agrarno vprašanje še danes ni rešeno. Z razbitjem dozdajne vladne koalicije in z izrinjenjem demokratske stranke iz vlade so vsa ta tako pereča in nujna socialna vprašanja za dolgo dobo pokopana. Vsi tisti, ki so metali baš radi gori napovedanih vprašanj toliko kamenj na demokratsko stranko, imajo sedaj odlično priliko, da poizkusijo prijateljstvo in naklonjenost radikalne stranke.

Mi smo nešteto krat povdarjali, kako zoperna je demokratski stranki, katere socialni program ji je dajal mesto na skrajni leviči, zveza s socialno reakcionarno radikalno stranko. Nešteto krat smo povdarjali, da demokratsko stranko samo državni interes sili k temu, da vzdržuje koalicijo z radikalci. Danes ima hvala Bogu demokratska stranka proste roke, in neomadeževan je njen ščit široke jugoslovanske konvencije in program socialne pravičnosti. Kakor jo je v dozdajni koaliciji držala ne vladnoželjnost, ampak edino državna korist, tako bo tudi v opoziciji in v volilnem boju mogla samozavestno dvigniti zastavo, na kateri se bodo blestele besede njenega programa: država je nad stranko. Nešteto žrtev za svojo strankino moč je doprinašala demokratska stranka tekom prvih štirih let obstoja države na oltar domovine, žrtev, kakoršnih je zmožna samo stranka z globokim nacionalnim in socialnim čustvovanjem. Vse druge stranke so eksploatirale svoje vsakokratne pozicije bodisi v vladi ali v opoziciji v to, da so jačile svojo formalno moč. Edino demokratska stranka je vedno pogumno jemala nase odij odgovornosti za vse, kar se je zgodilo v državi dobrega ali slabega — na račun svojih pozicij.

Seja nove vlade.

Prihodnja seja skupščine v sredo.

Beograd, 18. decembra. (Izvirno). Na včerajšnji seji ministrskega sveta se je razpravljalo o predlogu predsednika narodne skupščine dr. Lukinića, naj se skliče prihodnja seja, ki bi se imela vršiti danes, še le v sredo, ker sicer ni mogoče pravočasno obvestiti vseh po-

slancev. Predlog je bil sprejet in je bil predsednik narodne skupščine s tem pismeno obveščen. Na tej seji narodne skupščine se bo razpravljalo o razpustu parlamenta. Volitve se bodo najbrž vršile marca mesca, skupščina pa bo sklicana 16. aprila.

Demisija pokrajinskega namestnika v Zagrebu Demetrovića.

Zagreb, 18. decembra. Pokrajinski namestnik za Hrvatsko in Slavonijo je poslal včeraj notranjemu ministru brzojavko sledeče vsebine: „Gospod minister! Prevezel sem mesto pokrajinskega na-

mestnika kot zaupnik jugoslovenske demokratske stranke. Zato Vas prosim, da z ozirom na nov politični položaj predložite Nj. Vel. kralju mojo demisijo v odobritev. Juraj Demetrović.“

Italija in Sušak.

Beograd, 18. decembra. Iz Bakra se poroča, da je dobil italijanski poslanik na Reki od svoje vlade nalog, naj takoj ustavi vsako delovanje civilnih oblasti na Sušaku, če bi opazil, da se piše ali

govori proti Italiji. Če bi se jugoslovenske oblasti temu protivile, naj vse oblasti odstrani iz Sušaka, ki ga naj izroči italijanski vojni sili.

Obsedno stanje nad Varšavo.

Maršal Pilsudski šef poljskega generalnega štaba.

Varšava, 18. decembra. (Izvirno). Včerajšnji dan je potekel mirno. Uradni list prinaša naredbo, s katero se proglašajo nad Varšavo obsedno stanje. Varšavski komisar Borzemsky je odšel na dopust. Policijski ravnatelj Urbanovicz je bil od-

stavljen. Na njegovo mesto pride polkovnik Bayer.

Varšava, 18. decembra. (Izvirno). Vojni minister je imenoval sporazumno z ministrskim svetom maršala Pilsudskega za šefa generalnega štaba.

Proslava kraljevega rojstnega dne v Beogradu.

Beograd, 18. decembra. Včeraj se je vršila v proslavo kraljevega rojstnega dne v saborni cerkvi svečana služba božja, kateri so prisostvovali vsi ministri, oficirski zbor, diplomatski zastopniki, korporacije in društva. Po službi božji je bil na dvoru svečani sprejem. Ob 20. uri je bila bakljada. V oficirskem domu se je vršila zvečer slavnost, katere sta se udeležila tudi kralj in kraljica.

Vojvoda Petrović pri Pašiću.

Beograd, 18. decembra. Včeraj popoldne je posečil ministrskega predsednika Pašiča kraljev sorodnik, vojvoda Oža Petrović, ki je imel s Pašićem daljši razgovor.

Seja državnega sveta.

Beograd, 18. decembra. Seja državnega sveta, ki je bila sklicana za dne 25. t. m., je z ozirom na praznike preložena do 27. decembra.

Čuden konec velesrbskega zborovanja v Zagrebu.

Sarajevo, 18. decembra. Včeraj popoldne se je vršil ustanovni občni zbor srbske stranke. Zborovanje je vodil urednik »Balkan«, g. Popović. Zborovanja so se udeležili večinoma radikalci, ki so izvolili tudi svojega predsednika v osebi vpokojenega majorja Gardiča. Ta je napadel pred zbrano množico sklicatelja Popovića kot navadnega tatu, ki se mora radi raznih tatvin, ki jih je izvršil kot policijski pisar, zagovarjati pred sodiščem. Med zborovalci je nastal takšen krič in vič, da je moral zastopnik oblasti zborovanje razpustiti.

Kdo bo plačeval ministre brez portfelja?

Beograd, 18. decembra. (Izvirno.) V zvezi z imenovanjem ministrov brez portfelja, Supila in Zupanića, za Hrvatsko oziroma Slovenijo, se je v tujaknjih poslanskih krogih pričelo raz-

pravljati o vprašanju, iz katerih sredstev se bodo imenovanima nakazovali njuni prejemki. Dočim se z ene strani predlaga, naj se krijejo ti izdatki iz rezervnih fondov ministrskega predsedništva, stoje radikalci na stališču, da naj se v to svrhu uporabijo dnevnice poslancev, ki niso dospeli v Beograd.

Nakazila odstopivšega finančnega ministra.

Beograd, 18. decembra. Finančni minister je dal finančni upravi na razpolago kredit 30 milijonov dinarjev za izplačilo zapadlih invalidskih podpor. Na ta način je bilo izplačanih invalidom skupno 120 milijonov dinarjev. Razen tega se je nakazalo Narodni banki 120 milijonov dinarjev za izplačilo 20% odbitka ob priliki žigosanja avstrijskih kron.

Velikanski požar v Splitu.

Split, 18. decembra. Včeraj zvečer krog 23. ure je izbruhnil iz doslej še nepojasnjenega vzroka v železniški delavnici požar, ki se je bliskovito razširil. Posrečilo se je rešiti samo par novih vozov in eno lokomotivo. Po dolgotrajnem naporu se je končno posrečilo ogenj lokalizirati. Cela zgradba, obstoječa iz štirih paviljonov, je uničena. Škoda se ceni na 10 milijonov dinarjev. Aretiranih je bilo več delavcev, ki so osumljeni, da so ogenj podtaknili. — Vsled tega požara je ogrožen promet, ker je delavnica popolnoma uničena.

BORZA.

Curij, 18. decembra. (Izvirno.) Predborza: Pariz 40.20, Zagreb 1.40, London 24.52, Berlin 0.09 tri osminke, Praga 15.60, Italija 27.10, Newyork 526.75, Dunaj 0.0075, žigosane krone 0.0076, Budimpeša 0.2275, Varšava 0.0325, Sofija 3.90, Bukarešta 3.05.

Curij, 18. decembra. (Izvirno.) Sklepni tečaj: Pariz 40.10, Zagreb 1.35, London 24.52, Berlin 0.09, Praga 15.20, Italija 27.10, Newyork 527, Dunaj 0.0075, žigosane krone 0.0076, Budimpeša 0.2275, Varšava 0.035, Sofija 3.90, Bukarešta 3.75.

Slej ko prej ostane državna ideja, ideja edinstvene in socialno-pravične države temelj, na katerem bo zidala demokratska stranka. Slovenski demokrati posebej pa vidimo v novi situaciji povod več, da napredni Slovenci čim najbrž strnemo svoje vrste, na eni strani proti slovenskemu separatizmu, na drugi strani pa proti hegemonističnim stremljenjem srbskega radikalizma. Naše stremljenje mora iti za tem, da se v bodočih tednih stvori krepka falanga vseh onih Slovencev in Hrvatov, ki so za narodno in državno edinstvo ter proti vsem separatističnim in plemenskim stremljenjem. V tem znamenju stopamo demokrati v novo situacijo in v bodoče volitve.

Politične vesti.

*Nova vlada je sestavljena. Sestavljajo jo Pašić iz samih radikalcev in je v soboto zvečer že položila prisego. Min. predsednik je Pašić, ministri pa: za izenačenje zakonov Marko Trifković, za vero Ljuba Jovanović, za promet dr. Velizar Janković, za zunanje zadeve dr. Ninčić, za prosveto Miša Trifunović, za pravosodje dr. Laza Marković, za narodno zdravje dr. Slavko Miletić, za javna dela Nikola Uzunović, za agrarno reformo Krsta Miletić, za pošto in brzojav Velja Vukičević, za vojno general Pešić, za šume in rude dr. Srskić, za notranje zadeve Milorad Vujičić, za soc. politiko dr. Ninko Perić, za finance dr. Milan Stojadinović, in ministra brez portfelja Slovenec dr. Niko Zupanić in Hrvat dr. Gjurjo Supilo. Portfelja za trgovino in poljedelstvo nista zasedena. Prvo bo upravljal dr. Laza Marković, drugo Krsta Miletić. Ta dva portfelja nista zasedena, ker je Pašić računal s tem, da ostaneta v vladi tudi Puceļ (SKS) in Vilović (musliman). Obe ti stranki ste pa v zadnjem času odpovedali sodelovanje v čisti radikalni vladi. Ker se je to zgodilo par minut poprej, nego so imeli novi ministri oditi na dvor k prisegi, Pašić ni več utegnil najti novih kandidatov. Slovenski minister dr. Zupanić je zaupnik radikalne stranke v Sloveniji. Rodom je iz Dolenjskega. Med vojno je bil v emigraciji ter referent Pašičev v slovenskih zadevah. Po povratku v domovino je bil imenovan za ravnatelja etnografskega oddelka v dež. muzeju v Ljubljani. Pričakovati je v kratkem razpusta narodne skupščine in razpisa novih volitev, ki bi se vršile menda že meseca marca.

* Pooblastila Mussoliniju. Italijanski min. svet je predsedniku Mussoliniju dal dalekosežna pooblastila, da lahko uporabi vsa sredstva proti strankam ali proti gibanjem, ki bi hoteli motiti javni mir in red. Vrhovni svet fašistov je v navzočnosti Mussolinija sklenil, da se fašistovska milica kot »nacionalna varnostna milica« podredi komandi Mussolinija.

* Na konferenci v Lausanni se je položaj v toliko pojasnil, da je računati z mirovno pogodbo med Turčijo in Grčijo na eni ter med Turčijo in zavezniki na drugi strani. Anglija je uporabila ves svoj vpliv, da je odrinila Rusijo. Vprašanje manjšin v Turčiji bo — kakor izgleda — zadovoljivo rešeno. Za Armence bodo pod varstvom zveze narodov določena gotova jamstva.

* Umor predsednika poljske republike. Prvi redno izvoljeni predsednik poljske republike dr. Gabriel Narutowicz je v soboto krog pojdneva postal žrtev atentata. Ko je šel v spremstvu dostojanstvenikov k otvoritvi razstave slikarja Zahete, je pri vstopu v razstavno dvorano oddal nanj akademski slikar Niennadomski tri strele. Narutowicz se je smrtno zadet zgrudil in v

par minutah umrl. Atentatorja so prijeli. Poljska vlada je v demisiji. Se-stavljena bo nova, najbrže pod predsedstvom dozdajnega šefa generalnega štaba Ladislava Likovskega. V sredo bo narodna skupščina imela sejo, v kateri bo volila novega predsednika. Izvoljen bo najbrže Piłsudski.

* **Obsodbe v praškem veleizdajniškem procesu.** V Pragi je 14. decembra končal veleizdajniški proces. Poročnik Novakovsky je bil obsojen na osem let, kapetan Wurm na 4½ in Wolf na 3 leta težke ječe.

* **Washingtonska pogodba in Francija.** Francoski minister za mornarico je sporočil zbornici, da bo washingtonska pogodba parlamentu takoj po skli-canju predložena v ratifikacijo.

Pristopajte k CMD!

Dnevna kronika.

Božičnica obmejni deci!

Božič — dan veselja starih in mladih, se bliža. Vse se pripravlja, da čim lepše praznuje ta dan. Marsikatera šola v zaledju bo s pomočjo svojih mecenov priredila Božičnico z obdarovanjem ubožčkov. Žalostne so pa razmere na naših hribovskih šolah ob severni državni meji, kjer ni prijateljev in mecenov, ki bi priredili deci tako slavnost z obdarovanjem. Najskrajnejša slovenska obmejna šola je pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu 907 m visoko v hri-bih, tik državne granice. Trirazrednica z 160 učenci komaj života, ker mi prispevkov in ne učnih pripomočkov, otroci (80% ubožnih kočarjev) nimajo niti obuvale, niti obleke za šolo. Sosedna, komaj 100 korakov oddaljena avstrijska šola, pa je z vsem dobro založena.

»Schulvereine« skrbi za to svojo posojanko kar najbolj, ob letošnjem bo-žiču priredi 85 učencem te šole (Slo-vencem!) obdarovanje z oblečili in šolskimi potrebščinami. Ker je ta akcija očitno naperjena proti nam, je naša sveta dolžnost, da delovanje »Schulvereina« paraliziramo! V nede-ljo 17. decembra nameravamo prirediti »Obmejno božično slavnost« z obdaritvijo vseh naših šolarjev. Ker pa sami ne premoremo ničesar, se tem potom obračamo na vse prijatelje obmejnega šolstva z vladno prošnjo za pomoč! Usmilite se revne obmejne dece, katero čaka naloga, da kot zavedni Jugosloveni čuvajo našo državno mejo. V zavesti, da jih podpira širša javnost v zaledju, bodo z veseljem vršili svojo nalogo kot zvesti Jugosloveni. — Dobrodošel je vsak najmanjši dar v denarju, obleki, obuvalu ali šol. potrebščinah. Darove za »Obmejno Božičnico pri Sv. Duhu« iz prijaznosti sprejema in priobčuje uredništvo »Tabora«. — Šolsko vodstvo Sv. Duh na Ostrem vrhu, p. Selnica ob Dravi.

Ljudska univerza.

Jugosloveni kot kulturni faktor v kolu drugih pomorskih narodov.

Dne 11. t. m. je predaval v napolnje-ni dvorani mariborske ljudske univerze g. Rudolf Crnić, poročnik trgovin-ske mornarice in urednik »Jugoslav. Pomorca« v Zagrebu.

V svojem lepem in temperamentnem predavanju nas je g. Crnić sezna-nil z mnogimi zanimivostmi iz zgodovine našega pomorstva, ki nam niso bile znane ter nas je prepričal, da leži vsa bodočnost in tudi sedanjost našega naroda na morju.

Najprej je opisal najmarkantnejše faze začetka in napredka pomorstva pri vseh pomorskih narodih, nakar je podrobneje analiziral predmet svojega predavanja.

Nazorno in jasno je očrtal prisel-itev Južnih Slovanov na ozemlje naše današnje države ter dokazal, da so Slo-vani že v svoji pradomovini poznali umetnost izdelovanja rečnih prevozov in čolnov ter da so ob svojem prihodu na Jadransko morje izpopolnili od I-lircev sprejeto libumo.

Na to je na kratko opisal rivaliteto Benetk in tedanje veselile Hrvatske, ki je bila za vladanja kralja Tomisla-va na vrhuncu svoje slave in moči. Po-

Cenl. naročnikom smo priložili po-ložnice ter prosimo vse one, ki niso še poravnali naročnine do konca leta, da jo z njimi takoj poravnajo.

Uprava »Tabora«.

—□—

— **Promocija.** Za diplomiranega ži-vinozdravnika je bil dne 13. t. m. pro-moviran na veterinarski visoki šoli v Brnu g. Zvonko Zemljič iz Slatine-Radenci. Castitamo!

— **Plenarna seja Trgovske in obrt-ne zbornice v Ljubljani** se je vršila 14. t. m. Sklenilo se je predvsem, da se morajo odslej na leto vršiti vsaj tri plenarne seje. Dr. Murnik je podal obširno poročilo o delovanju zbornice v letošnjem letu ter o gospodarskem položaju industrije, trgovine in obrti. Zanimivo je bilo poročilo o novih podjetjih. Izvolila se je posebna deputacija (Rakar, Petovar, Zdravec in Mohorič), ki je imela naprositi inšpektorja ministrstva financ g. Ačimoviča za pojasnilo glede novega deviznega pravilnika. O novem zakonskem načrtu o izenačenju davkov je podal stvarno poročilo g. dr. Windischer. Obširna debata se je razvila o zakonu za pobi-janje draginje in o tozadavnem postopanju sodišč. Klerikalni člani zbornice so hoteli za svojo strankarsko obrtno organizacijo dobiti podporo s strani zbornice. Ker je na predlog gg. Za-dravec in Petovarja bilo sklenjeno, da zbornica daje podpore samo obligatornim strokovnim organizacijam, so klerikalci zapustili sejo, meneč, da tako preprečijo sprejetje proračuna. Zbor-nica pa je ostala vkljub eksodosu klerikalcev (5) sklepna in je bil proračun v celoti sprejet. G. Mohorič je še predaval o naših prometnih razmerah. Sprejelo se so razne resolucije v smislu referatov. Glavno vsebino teh resolucij še objavimo. Kot zastopnik zbornice v šolski odbor obrtno-nadaljevalne šole v Središču se je določil g. Zdravec. Sklenila se je dalje zahteva, da se ukrenejo medvojne olajšave za obrtne pomočnike. V smislu ces. zak. z dne 7. dec. 1915 se je namreč pomočniku vračunal čas vojaškega sužbovanja v pomočniško dobo ravnotako, kakor čas, ki ga je dejansko prebil kot pomočnik v kakem obratu. To je po 4 letih izza vojne nepotrebnost. — Dalje se je sklenilo, da se bo zbornica z vso vnamo zavzela za izgradnjo telefonske proge Maribor-Središče-Varaždin-Zagreb. — V proračunu se je med drugim določil znesek 150.000 din. za obrtno-nadaljevalne šole.

— **Pokojninski zavod za nameščen-ce.** Volitev delegatov je razpisana na dan 5. februarja 1923. Imeniki volilcev so razpoloženi od dne 19. decembra 1922 do 2. januarja 1923; reklamacijski rok določen do vsehvi 2. januarja 1923. Kandidatne liste, ki so pri volilni komi-siji na razpolago, je treba vložiti do 2. januarja 1923 dopoldne 10. ure. Razglas je objavljen v Uradnem listu za Slove-nijo in v Dalmatinskem Glasniku.

sebno je opozoril na zanimivo činjenico, da je tedanja Hrvatska cyela in napredovala samo zato, ker je bil Split — torej mesto ob morju — središče in žarišče takratne jugoslovenske kulture.

Lepo in navdušeno je opisal sijaj in veličino Dubrovnika in njegove mornarice in diplomacije ter zlasti povdarjal, da so Dubrovčani že v 16. in 17. stoletju s svojo mornarico preplavali celo Sredozemsko morje, Rt Dobre Nade, Atlantik do Flandrije, Anglijo in Ameriko ter dospeli daleč v bogato Indijo.

Dubrovčani so sčasoma preuredili svoje trgovske ladije v vojne in se voj-skovali z njimi po Levantu; včasih so jih tudi dajali v najem drugim državam. Španija si je izposojala njihove vojne ladije od začetka XVI. do začetka XVII. stoletja. Prevoz Moreskov iz Španije v Afriko (l. 1502) je delo du-brovniške mornarice. Dubrovniško ladjevje se je odlikovalo pri ekspedici-jah v Tunis (1535) in Algir (1541). V »nepremagljivi armadi« je sodeloval glasoviti Peter d'Ivelja z 12 Dubrovčani, katere je Filip II. nazval: »Dva-najst apostolov generala Petra d'Ive-lja«.

Zatem je predavatelj v markantnih potezah očrtal bokeljsko mornarico, ki se je posebno odlikovala v bitki pri Lepantu, kjer se je krščanstvo borilo

— **Mezdna gibanja.** Prejeli smo: Društvo odvetniških in notarskih uradni-kov za obseg SHS, s sedežem v Mari-boru na obnem zboru dne 10. decembra 1922 ob veliki udeležbi soglasno sklenilo, da se imajo z ozirom na ve-ljavnost novih tarifov plače uradništvu zvišati za 100%. Ker so nekateri šefi s 30. novembrom 1922 svojemu uradništvu že izplačali 50% poviška, se je sklenilo, da naj tudi ostali šefi sledijo temu vzgledu ter o Božiču 1922 izpla-čajo uradništvu še primanjkljaje do 50% poviška. Od novega leta 1923 naprej izplačuje se 100% povišek onih plač oziroma službenih prejemkov, katere je uradništvo dobivalo izplačane zadnjic pred veljavnostjo novih tarifov t. j. dne 1. oktobra 1922. Uradništvo je prepričano, da bodo vsi gg. šefi ta pravični sklep brez nadaljnjega pogajanja in mu-čnega dokazovanja sprejeli in odobrili, ker leži itak na dlani opravičenost zahtevanih poviškov, ki so že v besedilu novih tarifov utemeljeni. S temi poviški še visokost predvojnih plač ni dosežena. Odbor.

— **Državni serološki inštitut v Križevcih.** Dosedanji bakteriološki zavod v Križevcih se je preosnoval v zavod za proizvodnjo animalnega cepiva in seruma. Zavod bo posebne važnosti za našo živinorejo, ker bo proizvajal razna cepiva in serume zoper nalezljive bolezni pri živini. Zavod vodi znani strokovnjak dr. Hubauer.

— **Nova meščanska šola** se otvori s 1. januarja 1923 v Ormožu, če bodo do takrat urejene vse formalnosti.

— **Učiteljska imenovanja.** V seji Viš. šol. sveta 14. t. m. so bila izvršena sledeča imenovanja: za nadučitelja v Novicerkvi pri Celju Rud. Zupanek, za učiteljico istotam njegova žena Pavla Zupanek, za nadučitelja v Tranica Leon Dobnik, v Špitaliču Al. Berce, za učiteljico v Špitaliču Katarina Berce, v Ločah Marija Bezljaj.

— **Velik požar v Dalmaciji.** V to-varni sulfida v Dugomratu je izbruhnil te dni požar, ki je uničil glavno skladišče orodja, karbida in dinamita. Delo v tovarni je popolnoma ustavljeno. Vzrok požara še ni dognan. Škoda se ceni nad več milijonov dinarjev.

— **Nov rudnik lignita** so odkrili v Trnovem v djakovskem okraju v Slavoniji. Kapaciteta 8 do 12 yagonov dnevno. Lignita ima 3998 kalorij.

— **Novo smrtno obsodbe v Atenah?** Glasom vesti iz Aten je pričakovati še novih smrtnih obsodb s političnim ozadjem. Na odgovor bo pozvanih še cela vrsta višjih uradnikov, ki pa bodo bržkone obsojeni samo na denarne globe in ječe, niso pa izključene tudi smrtno obsodbo. Kraljev položaj je še vedno zelo kritičen, ker je še vedno v popolni oblasti revolucionarcev.

— **Križa v italijanskem brodarstvu.** V italijanskih lukah leži 150 ladij s 760.000 ton tonaže popolnoma brez vsakega posla. Največ jih je v Genovi, Napulju, Benetkah in Trstu.

proti Turkom. Seveda je bil pri du-brovniški in pri bokeljski mornarici upeljan italijanski poveljni jezik, vendar pa je pozitivno znano, da so bili zlasti Dubrovčani v vseh časih Slova-ni in samo svoji diplomaciji ter tudi tujemu jeziku so se imeli zahvaliti, da so ostali neodvisni.

Ruski car Peter Veliki je pozval v Rusijo in imenoval za prvega admira-la ruske vojne mornarice slovitega Bokeljca Zmajevića iz Perusta v Boki Kotorski, ki je organiziral rusko vojno mornarico; znamenje, da je ruski car, ki je slovel kot dober poznavalec svetovnega pomorstva, že takrat slisal o naših sposobnih in izkušenih mornar-jih.

Cronwell se je v nekem svojem pi-smu zahvalil Dubrovčanom, da so mu poslali tip svojih ladij ter je spoznal v tem tipu embryon bodoče angleške svetovne mornarice. To ni prazna hvala, marveč čista resnica. Cronwellovo pismo je ohranjeno ter bo o njem podrobno razpravljaj naš znani oceano-graf g. dr. Božo Cvjetković, upravi-telj kr. pomorske akademije v Bakru.

Nadalje je govoril predavatelj o bivši avstro-ogrski trgovski in vojni mornarici, katere temelji so tvorili ravn-na naši Hrvati. Omenil je slovito Pa-yerjevo ekspedicijo na severni ledeni tečaj z vojno ladjo »Tegethoff« (leta

Dopisi.

Šmarino na Pohorju. (Zahvala.) Šolsko vodstvo iz Šmartna na Pohorju je priredilo v Slov. Bistrici v soboto 9. in v nedeljo 10. decembra prireditve v prid domači šolski knjižnici. Podpisa-ni ne nameravam ocenjevati posameznih nastopov, temveč prepuščam to kateremu izmed častitega občinstva. kateremu moram pa svojo prijetno do-lžnost, da se ob tej priliki javno zahva-lim vsem onim, ki so pripomogli, da se je prireditev tako lepo obnesla. Prva, najlepša zahvala gre blagorodni go-spej Josipini Krulčevi, kot lastnici hotela »Beograd«, da je prepustila glo-dališko dvorano, druga, ne manj pre-srčna zahvala gre »Čitalnici« v Slov. Bistrici ozir. odboru iste, da se je ozi-ral na to prireditev, ter lastno pred-stavo »Deseti brat« preložil. Tretja za-hvala, ki naj ne zaostaja za prvima gre gospodoma Lorger in Renner, ki sta bila kot poznavalec kulis in meha-nizma rada na uslugo. Nadalje se za-hvaljujem moštvo požarne brambe, policijskemu organu in godbenikom, ki so vsi stavljeni jim nalogo prav-povoljno rešili. Nimam pa primerne-ga izraza za čustva hvalečnosti, ki naj bi ga naslovil na naslov častitega občinstva. Dvakrat je isto popolnoma zased-lo dvorano, z pozornostjo sledilo izva-anjem in končno bogato nagradilo mlade pohorske diletante. Naj bo po-vedano, da so si ti naši majčki vtisnili to dobroto bistriškega občinstva glo-boko v srce ter bodo še na stara leta pripovedovali o tem. Ne morem si kaj, da ne bi ob tej priliki izrekel zahvalo tudi svojim sodelovalcem. V mislih imam svojega tovariša g. Božidarja Tomažiča, ki mi vedno drage volje po-maga bodisi v šoli ali izven šole. Tu-di to pot je častno rešil svojo nalogo. Drugi, ki mu gre javna zahvala, je g. Leopold Vorša, trgovec v Šmartnem. Ob vsaki priliki priskoči učitejstvu na pomoč, udeležuje se rad majniških zletov, šolskih slavnosti, je jako po-rabna moč na odru ter je to pot kot blagajničar vestno in natančno vodil račune ter tako pripomogel tudi in gmočnemu uspehu prireditve. Slednji pa, ki mu gre moja najlepša zahvala, je oni, ki se skriva za imenom Fran-čič, ki torej noče biti imenovan. Slavno občinstvo je pa v njegovi osebi vendarle spoznalo izvrsten talent, čustvenega deklamatorja in mu obeta-lepo kariero. Vsem, prav vsem, ki so pripomogli k prireditvi še enkrat: Bog-plati! Zagažen Ivan, šolski vodja.

JDS.

m Seja oblastnega načelstva JDS v mariborsko oblast se vrši v nedeljo, 24. t. m. ob 10. uri dopoldne v tajništvu JDS v Mariboru, Cankarjeva ulica 1.

Ko otirate ledene rože na oknih mislite na »DRUŠTVO ZA PODPIRANJE LJUDSKO- IN MEŠČANSKO-ŠOLSKE MLADINE«!

1872), pri kateri so bili vsi praktični pomorci t. j. mornarji naši ljudje: Pri-morci in Dalmatinci.

Prav umestne besede je povedal na račun onih, ki samo sanjarijo o morju in zahajajo leto za letom na morje, ter mislijo, da so s tem aktom že nekaj storili za prosperiteto našega pomor-stva.

Govoril je tudi o naši pomorski pro-pagandi, o šolski jahti »Vila Velebita«, ki je tekom letošnjega leta priredila 8 potovanj po Sredozemskem morju in dokumentirala tujim narodom, da smo Jugosloveni izza davnine pomorski narod. S ponosom je izjavil, da niti Fran-cija niti Italija, ne Španija in ne Grčija — sploh nobena država ob Sredo-zemskem morju razen Jugoslavije ni-ma šolskega broda. Predavatelj, ki se je sam udeležil enega od teh potovanj, je pripomnil, da so tudi listi obširno in mnogo pisali o naših ekspedici-jah z »Vilo Velebita«, pač veliko več kot naše jugoslov. časopisje. Znamenje, ka-lko malo se naša javnost zanima za morje.

Opisal je tudi tapljenje in trud biv-še kraljevine Srbije, da bi si pribori-la izhod na morje, danes pa, ko smo vsi na njem, se nam dozdeva, da pričakujemo koga drugega, ki nam bo od-našal izpred nosa njegove ogromne komisti.

Mariborske vesti.

Maribor, 18. decembra 1922.

m Rojstni dan kralja Aleksandra smo včeraj tudi v Mariboru slavnostno obhajali. Ob 10. uri dop. je celebriral stolni prošt dr. Matek slovesno mašo ob navzočnosti zastopnikov civilnih in vojaških oblasti ter mnogoštevilnega občinstva. Istočasno je bila slavnostna maša v evangelijski cerkvi, po maši je bila pred škofijsko palačo parada mariborske garnizije. Popoldno je priredilo dijaštvo gimnazije (dramatski klub) v Nar. gledališču slavnostno akademijo s petjem, deklamacijami in dramatskimi prizori ter s sodelovanjem dijaškega orkestra. Spored je bil vsestranski in moramo reči, da so žela proizvajanja v splošnem lep uspeh. Med nastopajočim dijaštvom smo videli več prav dobrih talentov. Zlasti je ugajal baletni motiv šestošolca Mlakerja. Zvečer se je vršil v Götzovi dvorani elitni ples oficirskega zbora.

m Javna zahvala. Pred odlazkom iz prekrasnega in rodoljubnega Maribora izrekam slavnej upravi narodnega gledališča, koja je priredila slavnostno akademijo v počast moje sedemdesetletnje, svojo najiskrenejšo in najprisrčnejšo zahvalnost. Zajedno se zahvaljujem vsem slavnim društvom, koja so mi poklonila prekrasne lovorjeve vence. V Mariboru dne 16. decembra 1922. F. S. Vilhar.

m Poročil se je gospod Andrej Zele, uradnik južne železnice v Mariboru z gospodično Ireno Vollmajerjevo iz Selnice ob Dravi. Novoporočenemu, narodno zavednemu paru obilo sreče!

m Odlikovanje. Z redom Sv. Save V. razr. je odlikovan g. dr. Jakob Zmavc, profesor na mariborski gimnaziji.

m Promoviral je 15. t. m. v Zagrebu za doktorja prava g. Albin Juhart, pomočnik komisarja pogranične policije v Mariboru.

m Or. Ju. Na. Maribor! V četrtek ob 20. uri sestanek pripravljenih članov. Na sporedu je verifikacija pripravljenih članov, volitev pripravljene odbora in razdelitev na sekcije. Poverjenik.

m Dar. Po sobotnem informativnem sestanku se je nabralo za Orjuno 145 D. Srčna hvala. Poverjenik.

m Če bi ne bil dr. Leskovar pristaš SLS in bi mu kdo očital, da je zastopal kot odvetnik stranko proti mestni občini, bi bila „Straža“ prva, ki bi napolnila svoje predale in zliha nanj vso gnojnico, katere ji nikoli ne zmanjka. Tako pa previdno molči, dasiravno so soc. demokratje dr. Leskovarju očitali, da je kot pravni zastopnik mestne občine zastopal stranko, ki se je tožila za mestno občino ter s tem nastopil proti interesom občine; pa ne samo to, kot obč. svetnik in pravni zastopnik občine je celo zahteval od magistrata dotični spis. Kako ostudno je napadla „Straža“ dr. Serneca kot zastopnika falske elektrarne, ki je že bil zastopnik tega podjetja, predno je bil izvoljen v občinski svet. Dr. Leskovar

Z nešetimi dokazi in aluzijami na našo notranjo neurejenost in slabo umevanje pomorstva, je naš odlični predavatelj pozval vso javnost, da naj naravnost nekdanjo frazo bivšega avstrijskega admirala Montecuculia, ki je v gosposki zbornici na Dunaju, ko so mu Madžari očitali, da zahteva preveč za vojno mornarico, vzkliknil: »Magyar a tenyerek!« (Madžari na morje!) Če hočemo Jugosloveni, da ho sinje Jadransko morje res naše, tedaj moramo tudi mi ob vsaki priliki in na vsakem mestu vzklikati: »Jugosloveni na morje!«

Slušatelji so simpatičnega predavatelja nagradili z burnim ploskanjem in mu častitali, izražujoč željo, da bi imeli v prihodnje leto zopet pozdraviti v svoji sredini.

Op. uređ. V polni meri se zavedamo važnosti naše pomorske propagande in znova izražamo željo, da bi g. Crnić priredil slična predavanja tudi v drugih slovenskih mestih (Ljubljana, Celje, Ptuj itd.) Kolikor smo informirani, bi se g. Crnić radi volje odzval vabilu iz teh mest. Društva naj se obrnejo na naslov: G. R. Crnić, poručnik trgovačke mornarice, Zagreb. Prilaz Gjüre Deželica br. 67.

pa je kot pravni zastopnik občine nastopil proti občini! Ja, če bi dr. Leskovar ne bil klerikalec...

m Mi in Nemci. Te dni je prišlo iz Nemčije 27 družin s krog 100 osebami. Te družine so že več let živele v Nemčiji, imele tam delo in stanovanje. Sedaj pa so bili vsi inozemci na ukaz nemške vlade izgnani v svojo domovino. Vse te družine so morale tekom 8 dni zapustiti Nemčijo. Tako delajo Nemci, a mi? Pri nas uvažajo Nemci celo služkinje in hlapce iz inozemstva. Zahtevamo od naših oblasti, da nemudoma izženejo vse importirane tuje državljanke, ki pri nas niso neobhodno potrebni, ter jih nadomestijo z onimi, ki so jih izgubili Nemci.

m Delavstvo za revne učence. Društvo za podporo revnih učencev je prejelo velikodušen dar s strani delavcev in sicer na društva „Vzajemnost uslužbencev juž. železnice“ 500 Din, ter od pogrebnega zavoda 300 Din. Odbor izreka človekoljubnim darovalcem najiskrenejšo hvalo v imenu revne dece, ter upa, da najde tudi v imovitih slojih povsod vsaj enako razumevanje za podporo revne šolske mladine.

m Uspešni začetek društva za podporo revnih učencev. Poročajo nam, da je zbirka za podpiranje revne ljudsko-in meščanskošolske mladine dosegla že 14.000 K. Društvo pa je prejelo poleg tega od raznih mariborskih tvrdk tudi precej blaga. Prispevale so: Tovarna Freund kompletno usaje za 20 parov, tovarna Berg za 10 parov čevljev, veletrgovina Ivan Soštarič lepo blago za dečke in deklice, posebno agilna se je izkazala tudi I. deška ljudska šola (voditelj nadučitelj Vabič), ki je nabrala za društvo po starših in znancih nad 3000 K. Društvo je pridno na delu. Med podporniki so se poleg navedenih izkazale zlasti tvrdke: Sram, Ihl, Kühar, Turad, Starkl, Preac, Feldin, Pihler, Vorše, Heinz, Tür, Huter, Supančič, Mihelič, Hobacher, Mastek, Baloh, Durjava, Berdajs, Weixl, Rosenberg, Gruber, Büdefeld, Zelenka, Jančič. Nadaljni podporniki se bodo sprosti objavljali. Darove sprejema ravnateljstvo mešč. šole v Cankarjevi ul. I. nadstr. in polic. nadsv. dr. Kerševan, Slomškov trg.

m Krasno božično darilo je podarila „Ljudska knjižnica“ svojim čitateljem. Te dni je povečala svoje itak dovolj bogate predalo z novimi kolekcijami knjig. Te knjige so skrbno izbrane in bodo zadovoljile okus vsakega čitatelja. Zbirka svetovnih pisateljev vsebuje nove izdaje Emila Zole, zbrane spise A. Strindberga, nekatere pri nas še neznane spise Anatola Francea, dalje znamenito delo ruskega romanopisca in essaista Mereškovskega „Večni sopotniki“ ter knjigo njegovih zapiskov iz najnovejšega časa (ruska revolucija), izbrana dela M. Maeterlincka in celo vrsto drugih modernih pisateljev, večinoma v nemškem prevodu. Knjižnica je osnovala tudi poseben oddelek za vpodabljaljočo umetnost, v katerem so že sedaj zbrane številni spisi iz umetnostne zgodovine. V zadnjem času so bili izpolnjeni tudi vsi drugi oddelki: slovenski, srbo-hrvatski, češki in mladinski oddelek. Ljudska knjižnica je danes v stanu ustreči vsem zahtevam našega čitajočega občinstva. Če si hočete čez praznike privoščiti tudi kaj duševnega užitka, se zatečite v „Ljudsko knjižnico“!

m Občni zbor D. J. A. v Mariboru. V četrtek, 21. t. m. se vrši ob pol 3. popoldne v društveni sobi izredni občni zbor z naslednjim dnevnim redom: 1. Citanje in odobritev zapisnika 2. Poročilo v društvenem delovanju 3. Volitve 4. Akad. ples 5. januarja 5. Slučajnosti. Udeležba za člane obvezna.

m Akademski ples. Ker je ples požarne brambe 6. januarja in ker je ta dan ravno pravoslavni badnjak, se vrši akad. ples že 5. januarja v vseh prostorih Nar. Doma. Ker je čisti dobiček namenjen za podpore revnih akademikov, upamo, da bode občinstvo ta dan napolnilo starodavni Nar. Dom.

m Predavanje v Ljudski univerzi. Opozarjamo ponovno na zanimavo predavanje, ki se vrši danes zvečer ob pol 20. uri v mali kazinski dvorani. Predava g. Jože Stabej, šef tukajšnje državne borze dela o »Borzi dela, brezposelnosti in organizaciji delovnega trga«. Pridite polnoštevilno!

m Dopisnika dopisa „Pobrežje pri Mariboru“ v „Enakosti“ z dne 15. decembra pozivam, da mi dokaže, da sem se jaz pred ali med vojno, oziroma sploh kedaj podpisoval „Pschenitschnigg“. Dokler tega ne dokaže, ga smatram za podlega obrekovanja in lažnjivca. Na druga obrekovanja in napade sploh ne odgovarjam.

J. Pšeničnik.

m Mestno kopališče bo ta teden z ozirom na božične praznike 4 dni odprto in sicer blagajna v sredo, četrtek in petek od 9. do 17. in pol, v soboto do 18. ure, kopališče pa do 20. ure zvečer. Parna kopel je v sredo, četrtek in soboto ves dan za moške, v petek pa za ženske. Občinstvo se naproša, da se v večji meri poslužuje prvih kopalnih dni v tednu in s tem prepreči naval v zadnjih dneh tedna.

m Ukradena kolesa. Pri policijskem komisarijatu v Mariboru, kriminalni oddelek I. (v drugi nadstropju) je pet koles, ki so bila odvzeta sumljivim osebam, ker so brzkone ukradena. Lastniki se pozivajo, da si ogledajo ta kolesa ter jih lahko proti dokazu lastniške pravice dobe nazaj.

m Nesreča. V nedeljo zjutraj je 53-letna Roza Bauman, gospodinja pri nekem krojaču na Pobrežju hotela prekoračiti železniški tir v zaseki med Tržaško cesto in kaznilnico, kjer je to strogo prepovedano. V tem trenutku privozi po tiru lokomotiva, ki jo je zadelo ter s tako silo vrgla ob tla, da je na posledicah padca umrla v bolnici, kamor jo je prepehjal rešilni oddelek.

m Božična darila. Opozarjamo na današnji oglas Zlate Brišnik.

m Velika kavarna. Najmodernejša kavarna v Sloveniji. Na razpolago tu in inozemski listi. Eleganten Bar. — Dnevno koncerti.

Narodno gledališče.

Repertoire:

Ponedeljek, 18. decembra zaprto.

Torek, 19. decembra Golgota, B.

Sreda, 20. decembra Prodana nevesta, izv. Gostuje g. Knittl, član zagrebske opere.

Četrtek, 21. decembra zaprto.

Petek, 22. decembra zaprto.

Sobota, 23. decembra Faust, izv. premijera.

Gostovanje g. Knittla. V sredo dne 20. decembra se nam predstavi že gledališki publiki zelo priljubljeni gost g. Knittl v vlogi Janka v »Prodani nevesti«. G. Knittl, član Narodnega gledališča v Zagrebu, nas je ponovno v »Hoffmannovih pripovedkah« oduševil s svojim lepim in sočnim glasom ter z dobro igro. Cenj. občinstvo naj si pravočasno preskrbi vstopnice.

Porotno sodišče.

Maribor, 16. decembra.

Radi umora obtoženi graničar.

V Št. Janžu pri Marenbergu je živel na »Šreinerjevi hubi« neka Liza Tomažič, delavka, s svojo 26-letno hčerko Marijo Tomažičevo. V okolici nista bili na dobrem glasu. Liza Tomažičeva je pred leti umorila svojega moža, hči Marija pa je na glasu kot zelo lahkoživo dekle. K njej je zahajal 26-letni graničar Simeon Britvin, ki je bil uslužben pri obmejni straži. Z njim je imela Marija ljubavno razmerje. Za dekle pa se je zanimal tudi vdovec in posestnik Jurij Germut, katerega pa tudi ni odbijala ter se je tudi njemu udajala. Pred več meseci je Britvin bil nastanjen pri Germutu. Ko je Germutu nekega dne izginilo 1200 Din, je osumil tatvino graničarja Britvina. Tega mu pa Britvin ni pozabil in je sklenil, da se maščuje. Svoj namen je povedal tudi Mariji Tomažičevi, ki je bila takoj za to. To tem bolj, ker je bila v drugem stanju in je hotela zvaliti očetovstvo na Germuta, ki ima posestvo.

Zvečer dne 18. julija t. l. je prišel Germut k Tomažičevim. Ne dolgo za njim je prišel na obisk k Tomažičevim tudi nek Franc Jarc. Vsi štirje so bili v sobi Marije, ki je bila že v postelji. Krog pol 23. ure sta počila v bližini dva strela. Kmalu na to je nastalo na hodniku ropotanje. Nekdo je klical »mati, mati«. Liza Tomažičeva je šla ven, na-

kar je ropot utihnil. Čez par minut se je vrnila ter rekla, da je nekdo prosil za mleko.

Kmalu na to se je Germut poslovil ter odšel. Z njim je hotel oditi tudi Jarc, toda mati in hčerka sta mu prigovarjali, naj še ostane. In res je ostal. Čez malo časa spet nekdo zaropota na oknu, pri katerem je sedela Marija. Šla je ven ter se kmalu vrnila rekoč, da je videla nekaj črnega leteti krog hiše. Ob 11. uri je odšel tudi Jarc.

Ko drugo jutro Germuta ni bilo domov in je njegov pes nemirno letel od hiše v gozd in nazaj, so domačini začeli sumiti, da se mu je kaj pripetilo. Šli so ga iskat in kmalu so našli mrtvega ob cesti v grmovju, kakih 200 korakov od Šreinerjeve pristave. Poznalo se je, da je nekdo že mrtvega zavelkel v grmovje. Sum je takoj padel na graničarja Britvina. Pri zaslišanju je priznal, da je on ustrelil Germuta, ker ga je ta ovadil radi tatvine. Soobtoženki zanikata vsako krivdo. Liza Tomažičeva trdi, da sploh ni vedela za razmerje svoje hčerke. Da pa sta obe vedeli za Britvinov namen, potrjuje dejstvo, da sta takoj drugega dne nagovarjali Jarca, naj nikomur ne pove, da je bil prejšnji večer pri njih.

Britvin je svoje prvotno priznanje pozneje spremenil in se zagovarjal tudi danes s slobodanom, češ, da je bil od Germuta napaden. Soobtoženki tudi danes tajita vsako krivdo. Ker je pri zaslišanju prič prišlo do nasprotij in nejasnosti, se je razprava na predlog zagovornikov v svrhu novih poizvedb preložila.

Zopet uboj v Prekmurju.

22-letni Josip Lajnsček, posestnikovsin v Ivanovcih v Prekmurju, je v noči 3. nov. udaril Stefana Gorca večkrat z motiko po glavi s tako silo, da je ta ostal na mestu mrtve. Oba sta z drugimi vred čez dan kopala krompir pri pos. Adamu Lipiču. Nekoliko vinjenih so se zvečer vsi vračali domov. Med potjo so se sprli in je najprej Gorca lahko udaril obdolenca po glavi, nakar je Lajnsček v jezi začel udrihati po Gorčevi glavi in ga ubil. Lajnsček prizna svoje dejanje, pravi pa, da ga je izvršil v »hipni omotici«. Priča Flisar, ki je bil v tisti noči navzoč pri činu, pa se je zapletel v protislovja. Razprava se je preložila, da se dožene, v koliko so verjetne Flisarjeve trditve.

Maribor, 18. decembra.

Morilec svojega sina.

Že v zadnjem zasedanju je stal pred poroto 75-letni prevžitkar Janez Zelenik iz Pačinja pri Ptujju, ki je dne 9. maja svojega sina Janeza s sekirou bil, ko je sin spal. Ubil ga je, ker je sin pričel pijančevati in zapravljati in se je oče bal, da zapravi celo premoženje. Dne 21. okt. je bila razprava preložena, da se zaslišijo še nove priče in da se ugotovi duševno stanje obtoženca. Zdravnik-izvedenca sta sicer izjavila, da obtoženec ni popolnoma normalen in ne popolnoma odgovoren za svoje dejanje. Porotniki so ga vkljub temu spoznali z 8 glasovi krivim in je bil Zelenik obsojen v smrt na vislicah. Prijavil je ničnostno pritožbo.

Kultura in umetnost

x Vilharjeva proslava v Narodnem gledališču. V petek 15. decembra se je vršila v našem Narodnem gledališču proslava sedemdesetletnice skladatelja Frana Serafina Vilharja, kateri je prisostvoval slavljenec osebno ter se na splošno zahtevo navzoče naše narodne publike večkrat prikazal v ravnateljski loži ter na odru. Pri proslavi je sodelovala poleg članov Narodnega gledališča, gošče Gajeva in g. Arhipova ter dirigentov gg. V. Parme, H. O. Vogriča, Plecityja in Rasbergerja, tudi Glasbena Matica pod vodstvom ravnatelja g. Topiča ter „Drava“ pod vodstvom dirigenta g. Premroua. Izvajale so se izključno slavljenceve stvari. Gledališki orkester je izvajal predigro iz opere „Smiljana“ ter predigro iz opere „Ivanjska kraljica“; moški zbor Glasbene Matice je zapel zbere „Moja ladja“ in „Naša zvezda“; ženski zbor „Drave“ je pel zbor devojk iz opere „Smiljana“; mešani zbor „Drave“ pesmi „Uzor“ in „Proletni zruči“; moški zbor z bariton solospevom (g. Arhipov) „Slovo“ in končno „Jugoslovensko himno“. Slavnostni govor je govoril prof. A. Medved, ki je očrtal slav-

ljenčevo življenje, delo in zasluge. Vilharju, ki se je za prireditev zahvalil v kratkih, a iskrenih besedah, sta bila izročena dva venca. Obisk pa bi bil lahko boljši.

x Dve umetniški razstavi v Mariboru. Včeraj v nedeljo 17. t. m. ob 10. uri dopoldan sta se otvorili v našem mestu dve umetniški razstavi. V umetniški razstava kluba »Grohar« v Kazini, ki obsega 53 slik nemškega modernega slikarja Tirolca Johannes Heppergerja ter zasebna razstava slik ruskega slikarja grofa A. de Balmaina v mali dvorani Narodnega doma, ki obsega 40 slik stare šole. O obeh razstavah bomo še poročali.

x Razstava slik ruskega slikarja grofa A. de Balmaina v mali dvorani Narodnega doma. Včeraj v nedeljo, dne 17. dec. ob 10. uri dopoldne se je v mali dvorani Narodn. doma otvorila razstava slik ruskega slikarja, begunca grofa A. de Balmaina. G. de Balmain je na svojih prejšnjih in sedanjih begunskih potovanjih obišel razne kraje in pokrajine, kjer je povsod iskal motivov za svoj list. Radi tega je njegova razstava tudi nekaka panorama polovice Evrope. O tem nas prepričujejo že sama imena razstavljenih slik, katera prinašamo tu v informacijo naši javnosti: 1. Panorama Dubrovnika, 2. Terasa v Dubrovniku (zjutraj), 3. Terasa v Dubrovniku (zvečer), 4. Večer v Benetkah, 5. Večer v Ukrajini, 6. Ukrajinsko jezero, 7. Grad Lovrenov v Dubrovniku, 8. Spanski bezeg, 9. Ukrajinski mlin, 10. Ukrajinsko selo, 11. Nervi (Italija), 12. Palermo v Siciliji, 13. Ukrajinska kmetija, 14. Partija ob Gardskem jezeru, 15. Monte Carlo, 16. Ob Sredozemskem morju, 17. Francoska riviera, 18. Motivi v dalmatinske obale, 19. Večer, 20. Dalmatinski samostan, 21. Stara vrata v Dubrovniku, 22. Ulica v Dubrovniku, 23. Hotel »Odak« pri Dubrovniku, 24. Utrdba Lovrenac pri Dubrovniku, 25. Samostansko obzidje v Prinkipo (Turčija), 26. Banatska poljana, 27. Ulica v Nervi, 28. Ulica v Boliascu, 29. Stara kapela v Nervi, 30. Samostansko dvorišče, 31. Ukrajinski grajski park v jeseni, 32. Ukrajinski grajski park poleti, 33. Kotiček na ukrajinskem posestvu, 34. Jezero Bourgeals na Savojskem, 35. Cvetlični trg v Aix les Bains, 36. Cesta ob morju (Nervi), 37. Ukrajinsko močvirje, 38. Pot sv. Jakoba v Dubrovniku, 39. Vrt v Nervi in 40. Pokopališče v Prinkipo. G. grof je pristaš predimpresionistične slikarske umetnosti, zato bo našel gotovo tudi v Mariboru svojo publiko.

x Družba sv. Mohorja nam je poslala na naš uvodnik z dne 6. dec. 1922 točne informacije in s tem lojalno ugotavljamo, da je naša sumnja, ki se nam je pojavila ob pregledu letošnjega koledarja, čes, da bi morda utegnoli vladati v odboru družbe kako nerazpoloženje do Jugoslavije, oziroma do naše narodne dinastije, ali da bi imeli kak tuj, nam neprijazni vplivi kaj moči na odbor, s podano izjavo popolnoma razpršena.

x Kongres upodabljaočih umetnikov v Zagrebu. Na kongresu upodabljaočih umetnikov Jugoslavije v Zagrebu, ki se je vršil od 9. do 11. t. m. je na svojih sejah, katerim je predsedoval izvoljeni predsednik Ljuba Babič s podpredsednikom Brankom Popovićem in arhitektom Costaperario ter tajniki Karlom Mijićem, Saša šantelom in Živojinom Lukićem sprejel v prvi vrsti pravila Udruženja jugoslovenskih likovnih umetnikov in umetniškega sveta. Pravila udruženja so osnovana na principu paritete in po njih sodelujejo v glavnem odboru in umetniškem svetu vsi umetniki v celi kraljevini. Glavni odbor je obenem tudi vrhovni organ udruženja, dočim ostanejo krajevni odbori kakor doslej ter so izvršujoči organi glavnega odbora. Kongres je sprejel tudi načrt zakona o umetniškem svetu, katerega predloži vlad v zakonitev. Glavna naloga umetniškega sveta bo, da bo svetovadni organ ministrstva prosvete. Zvoljeni umetniki tega sveta bi bili svetovalci prosvetnega ministrstva pri reševanju vseh vprašanj, ki segajo v področje likovne umetnosti, sestajali pa bi se vsake tri mesece, da določijo osnove in direktive dela tiščočega se umetnosti v tem ministrstvu. V glavni odbor so bili izvoljeni R. Frančič Mihanović, arhitekt Stjepan Podhor-

ski, Tomislav Krizman, Milan Golubović, Jovan Bijelić, Momčilo Živanović, Petar Tiješić, arhitekt Josip Costaperaria, Iv. Vavpotić in Matej Sternen a kot revizorja: Saša šantel in Simo Rosandić. V umetniški svet so bili izvoljeni: Ivan Meštrović, arhitekt Viktor Kovačić, Ljuba Babič, Tomo Rosandić, Branko Popović, arhitekt Nestorović, Karlo Mijić, Rihard Jakopić, arhitekt Ivan Plečnik in Ivan Napotnik. Za častnega dosmrtnega predsednika udruženja je bil izvoljen Iv. Meštrović, radi njegovih izvanrednih zaslug za udruženje. Kot bodoče mesto kongresa je določena Ljubljana, a vršil se bo meseca oktobra 1923. Ob koncu je kongres sklenil zahtevati od vlade v Beogradu, da zgradi v Beogradu umetniški paviljon in poslopje za umetniško šolo.

Zveza kulturnih društev.

Igre, ki jih ima Zveza kulturnih društev na razpolago za včlanjena društva. (Nadaljevanje poročila v Jutru št. 248, z dne 19. oktobra 1922.) 23. »Miklavžev večer« (dr. Iv. Lah), otroška igra, 3 osebe, dva angela, Miklavževo spremstvo. — 24. »Mladost« (Maks Halbe — A. Gradar), ljubezenska drama v treh dejanjih, 6 oseb, dejanje se vrši v poljskem okraju zapadne Pruske. 25. »Vražja ženska« (Schönherr), drama v 5. dejanjih, 3 osebe, preprosta scenerija, ena soba. — 26. »Valenska svatba« igrokaz v 4. dejanjih (L. Ganghofer — M. Brociner — dr. Alb. Češarek), 17 oseb, kmetje, kmetice, cigani, gostje, vrši se v sedanjem času v Rumuniji, težka scenerija — za večje odre. 27. »Don Pietro Caruzo« (Robert Bracco — Emil Kralj) drama v enem dejanju, tri osebe, ena navadna sobica. Igra kratka in lahka. Vrši se v Neapolju. — 28. »V dolini« (Don Angelo Guinera — R. Perušek), drama v 3. dejanjih, 12 oseb, preprosta scenerija, lahka igra. — 29. »Deseti brat« (Jos. Jurčič — Fr. Govekar), ljudska igra v 5. dejanjih, 22 oseb, kmetje, lovci, gonjači. — 30. »Golgota« (Srgjan Tučić) drama v 3. dejanjih, 15 oseb, samo ena ženska, lepa igra. — 31. »Tate« drama v 3. dejanjih, 7 oseb, dve ženski, scenerija nekoliko težja. — Društva, ki imajo izposojene igre več kakor mesec dni, prosimo, naj nam jih takoj vrnejo, ker bi sicer morali plačati dvojno pristojbino. Posebno prosimo, da se nam vrnejo prej ko mogoče igre »Sladkosti rodbinskega življenja«, »Pri belem konjiču«, »Črez leto dni« (Čitalnica Gorenjaves), ker društva že dolgo čakajo nanje.

Sport.

: POLNP. Sportna društva se opozarjajo, da oddajo proračune jesenskih prvenstvenih tekem najkasneje do dne 22. decembra. Če katero društvo do tega termina ne bi vplačalo, se bo kaznovalo z globo od 100 D. Proračuni naj se pošljejo na: Ernst Frankl, Cirilova tiskarna.

Gospodarstvo.

g Mariborsko sejmsko poročilo z dne 13. dec. Prignalo se je: 1 konja, 6 bikov, 69 volov, 281 krav in 6 telet, skupaj 363 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste so bile sledeče: debeli voli kg žive teže 27—30/50 K, poldebili vol K 23—26, plemenski voli L 14—18, biki a klanje K 20—24, klavne krave debele K 20—24, plemenske krave K 16—20, krave za klobasarje K 9—14, molzne krave K 17—23, breje krave K 17—23, mlada živina K 22—30, svinje plemenske K 55—60, svinje poldebile za zakol (mrtno teže) kg K 70. — Mesne cene: Volovsko meso I K 56, II K 48, meso od bikov, krav in telic K 40—44, telečje meso I K 60, II K 56, svinjsko meso sveže K 80—88. g Zagrebški žitni trg 14. decem. V kronah po 100 kg postavno bačka odn. vojvodinska postaja: pšenica 1630 do 1650, koruza nova umetno sušena 1120—1140, ječmen za pivovarne 1400—1500, za krmo 1250—1400, oves 1130—1150, moka pšenična „0“ 2390—2440, „2“ 2290—2340, „4“ 2190—2240; tendenca nespremenjena. g Zagrebški živalski sejem 12. dec. Cene svinjam so zopet padle. Cene K

70—71 ter 63—68. Teleta 36—41 (po prej 45) za 1 kg žive teže. Voli Ia 36/50, IIa 26—28, IIIa 18—24; krave IIa 19—24, IIIa 13/50—18 K za kg žive teže. Cene padle od zadnjic za 3—4 K pri kg. Tudi cene krmi so padle: seno 600—850 K (prej 600—950), slama 500 K.

g Novosadska produktna borza 14. dec. Pšenica bačka 408, sremska 462, ječmen bački 290, sremski 295, oves bački 283, sremski 288, koruza bačka 320, moka št. 0 578, za kuho 553, št. 6 503, svinjska mast 26.

g Banatski vinski trg. Vršac, dne 13. dec. Letošnji pridelek večji od lanskega. Cene prilično nizke. Za hl: belo (7—8 stop.) 100—150 D, (10 stop.) 150 do 200 D, rdeče (9—10 stop.) 225 do 250 D.

g Računanje v dinarski veljavi pri denarnih zavodih. Savez denarnih in zavarovalnih zavodov razglša: V smislu odloka trg. ministra se morajo od 1. jan. 1923 naprej voditi vse knjige v dinarjih. Radi tega se morajo s 31. decem. zaključiti vse knjige v kronah ter prenesti v dinarsko veljavo. Ker je vsled tega uradnistvo denarnih zavodov zadnje dni

decembra zaposleno z zaključkom knjig, se naproša občinstvo, da od 28. decembra do novega leta ne dviga ali vlaga denarja, izvzemši v nujnih slučajih. Denarni zavodi pa se opozarjajo na izvedbo omenjenega odloka, da pozneje ne bo neprijetnih nesporazumov.

g Dobava drv za garnizijo Maribor in Ljubljana. Dne 19. decembra ob 10. uri dopoldne se vrši pri komandi Dravske divizije v Ljubljani ofertalna licitacija dobave drv. Za vsako garnizijo je potrebno 1000 kub. metrov. Franko vagon Maribor ozir. Ljubljana.

Objave.

§ I. Mariborski bioskop. Danes prične IV. epoha v 6. činih »Sredi med krvoločnimi tigri«.

§ Klub kolesarjev in motociklistov »Perun« vabi na odborovo sejo v torek dne 19. decembra ob 7. uri zvečer v klubovih prostorih gostilne »Kolo«, Koroška cesta.

Glavni urednik: Radivoj Rešar
Odgovorni urednik: Rudolf Ostal

BERSON

Gumijevi podpetniki
podplati

Debitva se v vseh boljših trgovinah usnja in na debelo pri BERSON-KAUČUK D. D. Zagreb, Wilsonov trg 7. 2380 10—6

Mala oznanila.

Usnjate suknje, rjave in črne, izdeluje po znižanih cenah Josip Homeler, krojaštv. Prevalje. 2545 2—1

Stavbena parcela v koroškem predmestju, kvadr. met. D 22, se proda. Vprašati: Slovenska ulica 37-I. I. C. 2529 2—1

Higijenična brivnica se vsem priporoča. Prvo vrstna postrežba. Vjekoslav Gjurin, Jurčičeva ulica 9. 1850

Suha drva!

bukova, borova in brezova, prodaja na drobno in debelo v vsaki množini. Postavljena na dom. Drago Ščekič, Rajčeva ulica 7 2541 Telefon šte. 355

Seno, slamo, drva, premog, žito, krompir, sadje in druge doželne pridelke kupuje in prodaja ANDREJ OSET, Maribor, Aleksandrova cesta št. 57. Telefon št. 88. 1328

KNJIGOVEZNIKA

MARIBORSKE TISKARNE D. D.

KI JE NAJMODERNEJŠE UREJENA, SE PRIPOROČA CENJENEMU OBČINSTVU OBLASTVOM IN URADOM. PREVZEMA VSA V KNJIGOVESKO STROKO SPADA JOČA DELA. IZVRŠBA SOLIDNA! CENE ZMERNE!

NAJLEPŠA
božična darila
priporoča
ZLATA BRIŠNIK, Slovenska ul. 10.

Zamenjava stanovanja.

Snažno stanovanje v Sodni ulici z eno sobo in kuhinjo se zamenja s stanovanjem z dvema sobama in kuhinjo, event. trdi v okolici. Naslov pove uprava.

Pristopajte k Jugoslovenski Matici.